

КОРХОНАЛАРДА СТРАТЕГИК МОЛИЯВИЙ ҚАРОРЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИШ БОСҚИЧЛАРИ

Корхоналарда келгуси ривожланиш жараёнларини белгилаб олишда корпоратив молиявий стратегияни белгилаб олиш муҳим саналади. Бунда стратегик молиявий қарорлар қабул қилишда эътибор қаратиладиган жиҳатлар мавжуд бўлиб, уларни ҳисобга олиш мақсадга мувофиқ. Улар асосида қарор қабул қилиш босқичларини белгилаб олиш эса қўйилган масаланинг ечимини белгилашда аҳамиятга эгадир. Шундан келиб чиққан ҳолда қуйида стратегик молиявий қарорларлар қабул қилиш босқичлари хусусида фикр юритамиз.

Корхонанинг стратегик молиявий мақсадларига турли усуллар билан эришиш мумкин. Бундай усуллардан энг самаралисини танлаш стратегик молиявий қарорлар қабул қилиш жараёнида амалга оширилади. Стратегик молиявий қарорлар қабул қилиш аниқ бир корхона стратегик молиявий ҳолатини ҳисобга олган ҳолда стратегик молиявий мақсадларга эришишнинг мумкин бўлган усулларини кўриб чиқиш ва улардан мақсадларни амалга ошириш учун энг самаралисини танлашни ўзида акс эттиради. Корхоналарда стратегик молиявий қарорлар қабул қилиш жараёни қуйидаги босқичлар асосида ташкил этилиши лозим, деб ҳисоблаймиз:

1. Корхонанинг бош молиявий стратегиясини танлаш.
2. Корхонанинг истиқболдаги молиявий фаолияти асосий жиҳатлари бўйча молиявий сиёсат ифодаланиши.
3. Мумкин бўлган стратегик молиявий имкониятлар портфелини шакллантириш.
4. Стратегик молиявий имкониятларни баҳолаш ва саралаш.
5. Корхона стратегик молиявий ривожланишининг дастурларини тузиш.

Корхонанинг бош молиявий стратегиясини танлаш стратегик молиявий қарорлар қабул қилиш бўйича барча сўнгги хатти-ҳаракатларга йўналтирилган стратегик молиявий мақсадларга эришиш йўллари тизимида корхонанинг асосий стратегик танловини тавсифлайди. Корхонанинг бош молиявий стратегияси асосий стратегик молиявий мақсадларни амалга оширишни таъминлаш мақсадида ўз ичига молиявий фаолиятнинг ва молиявий муносабатларнинг муҳим жиҳатларини қамраб олган молиявий ривожланишнинг танланган бош йўналишини ўзида акс эттиради.

Корхонанинг истикболдаги молиявий фаолияти асосий жиҳатлари бўйча молиявий сиёсат ифодаланиши молиявий фаолиятнинг алоҳида йўналишлари, молиявий сиёсат турлари камраб олинади.

Мумкин бўлган стратегик молиявий имкониятлар портфелини шакллантириш босқичида корхонанинг стратегик молиявий ҳолати модели аниқ параметрлардан келиб чиққан ҳолда ва молиявий фаолиятнинг алоҳида жиҳатлари бўйича ишлаб чиқилган молиявий сиёсатни ҳисобга олган ҳолда турли стратегик молиявий мақсадларга эришишнинг барча мумкин бўлган усуллари рўйхати тузиб чиқилади. Бундай мумкин бўлган усуллардан ҳар бири мустақил молиявий имкониятни, уларнинг йиғиндиси эса амалга ошириш мумкин бўлган молиявий имкониятлар портфелини ўрганишни тақозо этади.

Стратегик молиявий қарорлар қабул қилишда стратегик молиявий имкониятларни баҳолаш ва саралаш. алоҳида имкониятларни баҳолашда замонавий қиёсий таҳлил методларидан фойдаланишга жиддий эътибор қаратиш лозим. Бундай асосий методлар қуйидагилар:

- сценарийли таҳлил;
- таъсирчанлик таҳлили;
- қарорлар дараҳтини шакллантириш методи;
- чизиқли дастурлаш методи;
- имитацион моделлаштириш методи;
- эксперт баҳолаш методи ва бошқалар.

Стратегик молиявий имкониятларни саралаш жараёнида фойдаланиладиган мезонлар тизими муҳим аҳамият касб этади. Бундай мезонлар сифатида қуйидагиларни кўрсатиш мумкин:

- соф пул оқимлари ўсишининг мутлақ суммаси ва ўсиш суръати;
- хусусий капитал рентабеллиги даражаси;
- молиявий рисклар даражаси ва бошқалар.

Корпоратив молия стратегиясида қабул қилиниши лозим бўлган қарорлар стратегик молиявий имкониятларни баҳолаш ва дастлабки саралаш натижалари бўйича танланган мезонлар асосида муайян тартибга келтирилади. Якуний стратегик молиявий қарор рўйхат бўйича муайян тартибга келтирилган имкониятлар асосида қабул қилинади.

Корхона стратегик молиявий ривожланишининг дастурларини тузишда эса дастур корхонанинг стратегик молиявий танлови асосий натижаларини акс эттириши ва уларни асосий соҳалар ҳамда стратегик молиявий ривожланиш сегментлари, шунингдек алоҳида ўзаро боғлиқ стратегик қарорларни амалга ошириш муддатлари бўйича бир-бирига мослигини

таъминлаши лозим. Дастур стратегик молиявий ривожланиш мақсадларини таъминлаш бўйича аниқ хатти-ҳаракатлардан таркиб топиши лозим.

Стратегик молиявий ривожланишнинг ишлаб чиқилган дастури мулкдорлар ёки корхона раҳбарлари томонидан тасдиқланган бўлиши лозим.

Умуман олганда корхоналарда стратегик молиявий қарорлар қабул қилишда юқорида келтирилган босқичларни ҳисобга олиш мақсадга мувофиқ, деб ҳисоблаймиз.